

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

ปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง เกิดการเลิกจ้างแรงงานจำนวนมาก รัฐบาลได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยใช้มาตรการต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมรายได้เข้าสู่ประเทศ ทั้งในด้านการส่งออก การลดการนำเข้า นอกจากนี้รัฐบาลยังกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาโดยให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นมาตรการสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ซึ่งความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชนแล้ว ยังเป็นปัจจัยสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน อันจะเป็นแนวทางในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของท้องถิ่น (มิสรา สามารถ, 2543 : 1)

การจัดการท่องเที่ยวในอดีตมีแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก มุ่งแสวงหารายได้จากกระบวนการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542 : 10) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการจัดการการท่องเที่ยวแบบใหม่ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542 : 89-90) โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ พื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการ กิจกรรมและกระบวนการ และการมีส่วนร่วม ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2545) มีนโยบายการท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ ท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Tourism Way to Sustainable Development) และรัฐบาลใช้นโยบายการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่จะให้ท้องถิ่น ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตนเอง เพื่อเป็นการกระจายรายได้และความเจริญสู่ท้องถิ่น (สาทิศ สุขพงศ์ศรี, 2543 : 1) การกำหนดนโยบายและวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เข้าไปในรูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า การนำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปใช้ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของประเทศ มีปัญหาอุปสรรคหลัก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งปัญหานี้หากพิจารณาในแง่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถแยกได้เป็นกลุ่มผู้เกี่ยวข้องภายในและภายนอกชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน ได้แก่ ปัญหาความสับสนด้านข้อมูล ความขัดแย้งระหว่างผู้นำการปฏิบัติบางอย่างขัดแย้งกับแนวคิดการอนุรักษ์ ความเข้าใจแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาวบ้านมีความแตกต่างกัน บทบาทของ ผู้นำและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อการท่องเที่ยวยังมีน้อย ชาวบ้านบางส่วนไม่สนใจการมีส่วนร่วม และภายนอกชุมชน ได้แก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบเร่งดำเนินการโดยที่ชุมชนยังไม่มีความพร้อม นักท่องเที่ยวขาดความสำนึกในแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (นพรัตน์ มุณีรัตน์, 2541 : 1)

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว มีความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดตรังคือ อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล ซึ่งจัดเป็นพื้นที่คุ้มครองรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ ระบบนิเวศต่างๆ แลบชายฝั่ง จัดเป็นแหล่งสภาพทางนิเวศที่สลับซับซ้อน มีความหลากหลายและกิจกรรมทางชีววิทยามากที่สุด และนักนิเวศวิทยาให้ความสำคัญว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งที่มีมวลชีวภาพของสิ่งมีชีวิตมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวจะพบสังคมของพืช ทั้งพืชน้ำ และพืชบก กับสังคมของสัตว์น้ำและสัตว์บก ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยองค์ประกอบต่างๆ ของระบบนิเวศจะรักษาภาวะสมดุลแห่งธรรมชาติไว้เสมอ (สัมพันธ์ พรหมหอม, 2539 : 1) ในปัจจุบันอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งภายในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม

ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้แก่ หาดปากเมง หาดฉางหลวง หาดสั้น หาดยาว หาดหยงหลิง หาดเจ้าไหม นอกจากนี้ยังมีเกาะอีก 9 เกาะ ได้แก่ เกาะมุกต์ เกาะกระดาน เกาะแหวน เกาะเจ้าเม็ง เกาะปลิง เกาะเจ้าไหม เกาะไหง เกาะเชือก และ เกาะม้า (แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม, 2540-2544 : 45) นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นแหล่งอาศัยของพะยูนซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวน 1 ใน 15 ชนิดที่ใกล้จะสูญพันธุ์ สามารถพบเห็นได้ที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เพราะมีแนวหญ้าทะเลที่อุดมสมบูรณ์ (สัมพันธ์ พรหมหอม, 2539 : 2) จุดสนใจดังกล่าวทำให้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมสูงมากขึ้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2543-2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 115,436 คน (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง, 2543-2544 : 2) ส่งผลให้อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัดตรัง และชุมชนในพื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมนั้น พบว่า มีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาธรรมชาติ การตั้งแคมป์ การชมทิวทัศน์ การดูนก/ส่องสัตว์ การเล่นน้ำ/ว่ายน้ำ การปีนเขา/เที่ยวถ้ำ การดำน้ำลึก/น้ำตื้น การล่องเรือแคนู นอกจากนี้ชาวบ้านในพื้นที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำหน้าที่ดูแล พื้นฟู อนุรักษ์หญ้าทะเล และทรัพยากรธรรมชาติ (สุชาติ บรรจงการ, 2544 : 3)

อย่างไรก็ตามจากสภาพการใช้ประโยชน์จากอุทยานแห่งชาติทางทะเลเท่าที่ผ่านมาตลอดจนปริมาณความต้องการของคนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว นันทนาการและการประมง ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกครอบครองพื้นที่ ชายหาด สกปรก การลักลอบตัดไม้บนเกาะ การทำประมงที่ผิดกฎหมาย จนก่อให้เกิดผลกระทบแก่แนวหญ้าทะเล แนวปะการัง ชายหาด และการได้รับอันตรายของพะยูนจากการทำประมง (สัมพันธ์ พรหมหอม, 2539 : 2) ปัญหาที่ตามมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นส่งผลให้เกิดขยะมูลฝอยที่นักท่องเที่ยวทิ้งลงทะเล และน้ำทะเลพัดมาที่บริเวณหาด ทำให้บริเวณหาดสกปรก นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ขาดจิตสำนึกในเรื่องการท่องเที่ยวทำให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มว่าปัญหาดังกล่าวจะรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคตเป็นอย่างมาก (สุชาติ บรรจงการ, 2544 : 3)

การที่จะแก้ปัญหาลักษณะที่เกิดจากสภาพการใช้ประโยชน์จากอุทยานแห่งชาติทางทะเล จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาประเมินผลของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของการประเมินผลโดยใช้การประเมิน

ผลแบบซิปโมเดล (CIPP Model) คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต ซึ่งการประเมินผลจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการปรับปรุงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อประเมินผลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม โดยประเมินด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต

1. ด้านสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม ประกอบด้วย
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
 - 1.2 ทรัพยากรทางกายภาพและชีวภาพ
 - 1.3 เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. ด้านปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย
 - 2.1 วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
 - 2.3 บุคลากร
 - 2.4 งบประมาณ
 - 2.5 วัสดุ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะ
 - 2.6 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.7 เจตนาของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
 - 2.8 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.9 สิ่งอำนวยความสะดวก
3. ด้านกระบวนการดำเนินงานของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ประกอบด้วย
 - 3.1 ด้านพื้นที่
 - 3.2 ด้านการจัดการ
 - 3.3 ด้านกิจกรรมและกระบวนการ
 - 3.4 ด้านการมีส่วนร่วม
4. ด้านผลผลิตของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

- 4.1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
- 4.2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว
- 4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
- 4.4 การกระจายรายได้

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
2. ทำให้ทราบปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินงาน
3. ทำให้ทราบกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม
4. ทำให้ทราบผลผลิตจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงเดือนเมษายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

ขอบเขตของการวิจัย

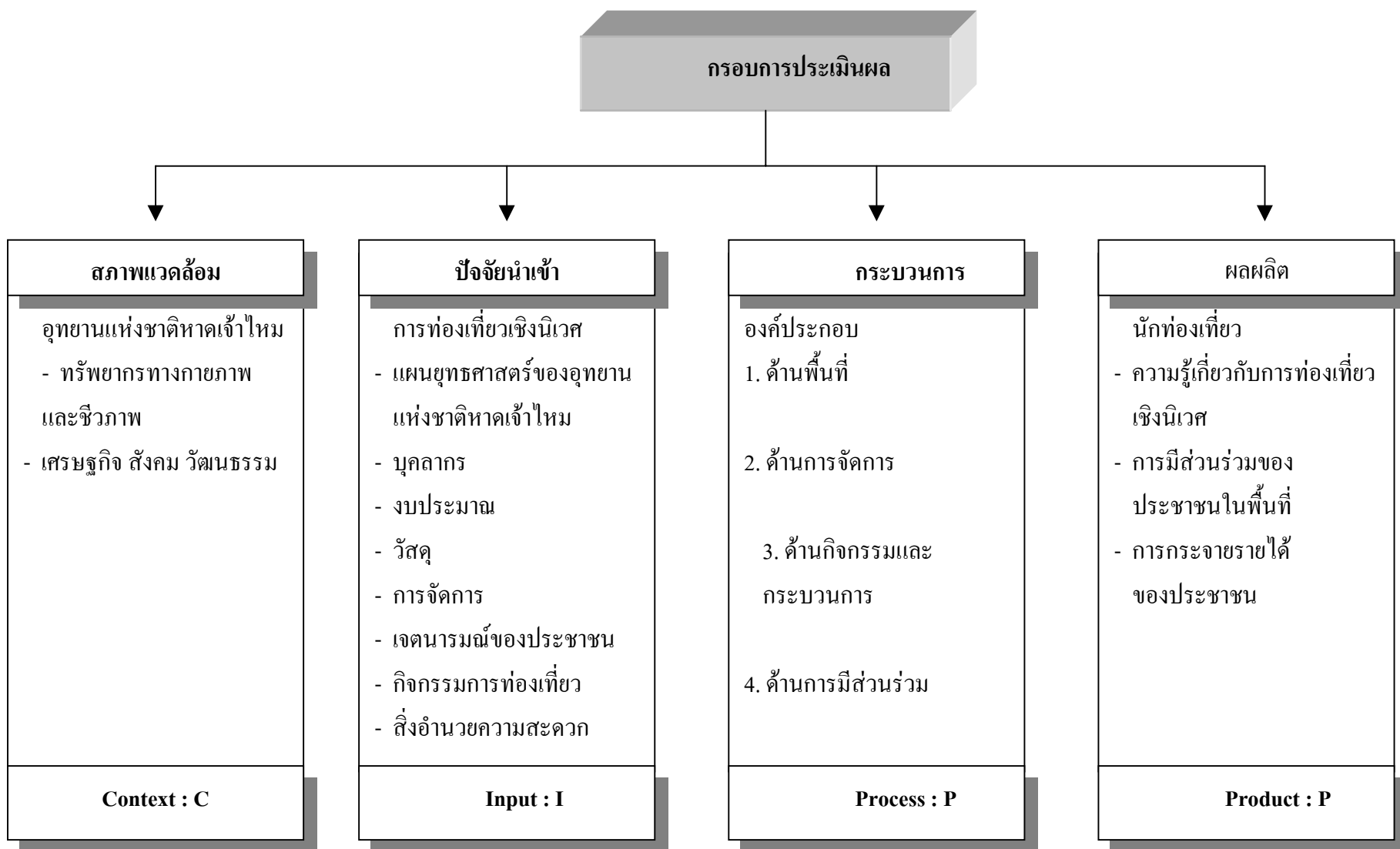
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งกำหนดขอบเขตการศึกษาด้านต่างๆ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จ.ตรัง
2. ขอบเขตด้านประชากร เป็นการศึกษากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ
 - 2.1 ประชาชน
 - 2.2 เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
 - 2.3 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.4 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.5 นักท่องเที่ยวชาวไทย
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นศึกษาการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม ใน 4 ด้าน
 - 3.1 การประเมินสภาพแวดล้อม
 - 3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า
 - 3.3 การประเมินกระบวนการ

3.4 การประเมินผลผลิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการวิจัย การประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง โดยนำรูปแบบการประเมินผลแบบชิปโมเดล (CIPP Model) มาเป็นเครื่องมือในการประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม สามารถนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ตามภาพประกอบ 1 และจากกรอบแนวคิดการวิจัย สามารถอธิบายตัวชี้วัดการวิจัยได้ตามตาราง 1

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยสามารถอธิบายตัวแปรอิสระและตัวชี้วัด ตามตาราง 1
 ตาราง 1 ตัวชี้วัดของการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง
 ประเด็นการประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประวัติความเป็นมา ของอุทยานแห่งชาติ หาดเจ้าไหม	ระยะเวลาการจัดตั้ง	- เอกสารทางราชการ - ภาพถ่ายในอดีต/ภาพถ่ายปัจจุบัน	แบบบันทึกย่อ	การศึกษาเอกสาร
ทรัพยากรทางกายภาพ และชีวภาพ	- ลักษณะที่ตั้ง - อาณาเขตติดต่อ - ลักษณะภูมิประเทศ - ลักษณะภูมิอากาศ - ปริมาณน้ำฝน - การคมนาคม	- ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง (พ.ศ.2540 – 2544) 5 ปี - เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องในอดีตจนถึง ปัจจุบัน - ภาพถ่ายในอดีต/ภาพถ่ายปัจจุบัน	แบบบันทึกย่อ	การศึกษาเอกสาร
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	- ศาสนา - ประเพณี - การประกอบอาชีพ	- แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง (พ.ศ.2540 – 2544) 5 ปี - เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องในอดีตจนถึง ปัจจุบัน	แบบบันทึกย่อ	การศึกษาเอกสาร

ประเด็นการประเมินผลปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	วัตถุประสงค์/เป้าหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง (พ.ศ.2540 – 2544) 5 ปี	- แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง	- สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก - การศึกษาเอกสาร
แผนกลยุทธ์ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม	วัตถุประสงค์เป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม	- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - แผนยุทธศาสตร์	- แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง	- สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก - การศึกษาเอกสาร
บุคลากร	ปริมาณและคุณภาพของบุคลากร	- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมจังหวัดตรัง (พ.ศ.2540–2544) 5 ปี	- แนวคำถามสัมภาษณ์ เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง	- สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก - การศึกษาเอกสาร

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
เงิน	งบประมาณ	- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก
วัสดุ/อุปกรณ์/ ครุภัณฑ์/ ยานพาหนะ	ปริมาณและคุณภาพของวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะ	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง (พ.ศ.2540 – 2544) 5 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก - การศึกษาเอกสาร

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
การจัดการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวางแผนการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 2. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีมาตรฐานที่ชัดเจน 3. การพัฒนาพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ 4. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5. การจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร 6. กำหนดมาตรฐานการป้องกัน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว 7. การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการควบคุมและการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติ หาดเจ้าไหม - แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง (พ.ศ.2540-2544) 5 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก ชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถาม ชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก
เจตนาธรรม ของประชาชน	เจตนาธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานภาครัฐและเอกชน - ผู้ประกอบการ - ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก ชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถาม ชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก - การสังเกต

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
กิจกรรมการท่องเที่ยว	ประเภทของกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - หน่วยงานภาครัฐและเอกชน - ผู้ประกอบการ - ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก - ชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถาม - ชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง - กล้องถ่ายรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก
สิ่งอำนวยความสะดวก	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร - ป้ายสื่อความหมายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และประชาชน - บ้านพัก จุดกางเต็นท์พักผ่อน - ถึงขยะ - ที่จอดรถ - ห้องน้ำ - โทรศัพท์ - การบริการอาหารและเครื่องดื่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - หน่วยงานภาครัฐและเอกชน - ผู้ประกอบการ - ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก - ชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถาม - ชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง - กล้องถ่ายรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก - การสังเกต

ประเด็นการประเมินผลด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ด้านพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2. ความหลากหลายของระบบนิเวศ 3. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม 5. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 6. ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว 7. ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ 8. ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว 	- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติ หาดเจ้าไหม	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก - ชนิดกิ่ง โครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถาม - ชนิดกิ่ง โครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง - กล้องถ่ายรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกต - การบันทึก

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ด้านการจัดการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม 2. การจัดที่พักอาศัยของบุคลากร/เจ้าหน้าที่ และที่พักตั้งแคมป์สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม 3. ป้ายถ่ายทอดความรู้เชิงนิเวศให้แก่นักท่องเที่ยวและประชาชน จุดท่องเที่ยวต่างๆ 4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บ้านพัก ห้องน้ำ อาหาร และเครื่องดื่มนักท่องเที่ยว 5. การกำหนดเขตไว้สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยว แต่ละประเภท เช่น เขตสำหรับ พื้นที่กางเต็นท์ พื้นที่จอดรถ เส้นทางและกิจกรรม ชมธรรมชาติ 6. การจัดถังขยะไว้ตามแหล่งท่องเที่ยว 7. ศูนย์บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว 9. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 10. การจัดเส้นทางคมนาคม ความสะดวกในการเข้าถึงและเดินทางออก ณ แหล่งท่องเที่ยว 	<p>- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม</p>	<p>- แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก ชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง</p>	<p>- สัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกต - การบันทึก</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยว 2. ป้ายห้ามทิ้งขยะไว้ตามจุดท่องเที่ยว 3. ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทางให้แก่นักท่องเที่ยว 4. การสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น 5. การประชาสัมพันธ์ให้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 6. การส่งเสริมความรู้ และคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 7. การให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ในการแนะนำเส้นทาง แหล่งที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว 8. ความสะดวกในการให้บริการข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - หน่วยงานภาครัฐและเอกชน - ผู้ประกอบการ - ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง - กล้องถ่ายรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกต - การบันทึก

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ด้านการมีส่วนร่วม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 2. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ 5. การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยว 6. ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดตัดสินใจและกำหนดแนวทางนโยบายด้านการท่องเที่ยว 7. การแสดงความคิดเห็นในวิธีการและแนวทางปฏิบัติในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - หน่วยงานภาครัฐและเอกชน - ผู้ประกอบการ - ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งโครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์เชิงลึก - การสังเกต - การบันทึก

ประเด็นการประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P)

ตัวแปร	ตัวชี้วัด (Indicators)	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ความพึงพอใจ	- ระดับของความพึงพอใจ 4 ด้านของการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วม	นักท่องเที่ยว	แบบสอบถาม	การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ สอบถาม
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความ เข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	นักท่องเที่ยว	แบบสอบถาม	การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ สอบถาม
การมีส่วนร่วม	ระดับของการมีส่วนร่วม	ประชาชนทั่วไป	แบบสอบถาม	การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ สอบถาม
การกระจายรายได้	รายได้ของผู้ประกอบการ	ผู้ประกอบการ	- แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่ง โครงสร้าง - แบบบันทึกย่อตามแนวคำถามชนิดกึ่ง โครงสร้าง - เทปบันทึกเสียง	- สัมภาษณ์เชิงลึก - การบันทึก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การตอบสนองความจำเป็นของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนในรุ่นอนาคต
2. นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาจากท้องถิ่นของตนเอง ไปยังท้องถิ่นอื่นชั่วคราว เพื่อหาความเพลิดเพลิน ประสบการณ์ ความรู้จากท้องถิ่นที่ตนไปเที่ยว
3. ประชาชนในพื้นที่ หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่วนราชการผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีความรับผิดชอบในกิจกรรมโครงการหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง หอการค้าจังหวัดตรัง และศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการจังหวัดตรัง
5. ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ หรือมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ของชุมชน หรือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในที่นี้หมายถึง เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ
6. ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันเป็นที่ต้องการในการดำเนินงานของกลุ่ม และสามารถใช้ความรู้นั้นช่วยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประเภทของผู้นำออกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ
 - 6.1 ผู้นำที่เป็นทางการ หมายถึง ผู้นำที่มีการแต่งตั้ง เลือกตั้งหรือคัดเลือกอย่างเป็นทางการ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
 - 6.2 ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง ตัวแทนของชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน โดยที่ไม่มีตำแหน่งทางราชการใดๆ หรือ ผู้นำที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกแต่ไม่มีการเลือกตั้ง แต่งตั้ง หรือคัดเลือกจนปรากฏผลออกมาเด่นชัด ได้แก่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน
7. การกระจายรายได้ หมายถึง การที่ผู้ประกอบการในชุมชนมีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม
8. บุคลากร หมายถึง บุคลากรของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
9. งบประมาณ หมายถึง งบประมาณที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวหรือส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

10. วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงานของอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม
11. เจตนารมณ์ของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
12. กิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ
13. สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม จัดบริการให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น